

Stop de onderbenutting van het aardgasnetwerk en de overbelasting van het stroomnetwerk

Posted on 3 september 2026 by Maarten van Andel

De coalitie is er ternauwernood in geslaagd om het eens te worden over een begroting. De drie regeringspartijen D66, VVD en CDA hadden het zich in de afgelopen maanden veel gemakkelijker kunnen maken met een zorgvuldige rationalisering van het klimaat- en energiebeleid. In plaats daarvan volharden ze als struisvogels in de huidige oerconservatieve aanpak. Ze zien kennelijk niet dat het afbouwen van klimaatmaatregelen die niet of nauwelijks CO₂ besparen structureel miljarden euro's kan vrijmaken voor nuttiger dingen zoals zorg, onderwijs, defensie, sociale zekerheid en – heel belangrijk – betaalbare en betrouwbare energie voor iedereen.

Aansluitstop en verdubbelde gasprijs

Met dat laatste gaat het de afgelopen vijf jaar hollend achteruit. Netbeheerder Tennet kondigde in 2021 voor het eerst een aansluitstop op het elektriciteitsnet af

voor bedrijven en grootschalige wind- en zonneprojecten. Vandaag de dag staan ruim 15.000 wind- en zonneprojecten op een jarenlange wachtlijst om elektriciteit aan het net te kunnen gaan leveren. Nieuwe woonwijken moeten tot drie jaar wachten op een netaansluiting, en bedrijven tot wel tien jaar.

Tegelijkertijd verdubbelde de gasprijs voor consumenten in de afgelopen vijf jaar, en waarschuwt de Autoriteit Consument & Markt (ACM) dat huishoudens in de toekomst vier maal zoveel vaste netkosten gaan betalen voor een aardgasaansluiting.

Dit is de werkelijke energiecrisis die zich sinds 2021 voltrekt. Allerlei buitenlandse wereldleiders krijgen hier de schuld van, maar de kabinetten Rutte-3, Rutte-4 en Schoof hebben deze crisis temidden van groeiende geopolitieke spanningen eigenhandig veroorzaakt. Het kabinet-Jetten gaat zo te zien als vierde regering in vijf jaar door op deze rampzalige koers, zonder de toegezegde verbinding met de binnenlandse problemen en de buitenlandse realiteit. Over twee weken weten we meer over de Miljoenennota, maar ik vrees dat die geen rationalisering van het klimaat- en energiebeleid zal bevatten.

Vertraag klimaatmaatregelen

Integendeel. Klimaatminister Stientje van Veldhoven kondigde onlangs de zoveelste versnelling van de energietransitie aan, omdat anders de wettelijk vastgelegde klimaatdoelen van 2030 niet gehaald zouden worden. Dat horen we ook al vijf jaar, en de minister kan kennelijk niets anders bedenken dan kritiekloos nog meer belastingmiljarden in falende klimaatmaatregelen pompen. Het kabinet zou er beter aan doen om de drie grootste klimaatmaatregelen juist te vertragen, omdat die tot aan 2035 niet of nauwelijks CO₂ zullen besparen:

- Verdere elektrificatie van automobilititeit, verwarming en industrie is contraproductief, vanwege toenemende netcongestie, jarenlange wachtlijsten en afnemende leverbetrouwbaarheid van elektriciteit.
- Meer wind- en zonneparken aanleggen is zinloos zolang er 15.000 bestaande projecten jarenlang moeten wachten om aan het net te kunnen gaan leveren, en zolang we steeds vaker kampen met overschotten van wind- en zonnestroom.
- Doorgaan met gesubsidieerde houtkap en -verbranding onder het mom van

CO₂-neutrale biomassa verhoogt in plaats van verlaagt de werkelijke CO₂-uitstoot in de komende 25 jaar, en veroorzaakt bovendien ontbossing en verlies van biodiversiteit.

De regeringspartijen zouden dit najaar een zorgvuldige analyse moeten maken van de kosten en baten van deze drie grote klimaatmaatregelen, en daar open en eerlijk een Kamerbreed debat over moeten aanwakkeren. Transparantie op basis van onweerlegbare welkome en onwelkome feiten is wellicht de enige en zeker de beste manier om onder de bevolking en in het parlement een meerderheid te creëren voor doelmatiger klimaat- en energiebeleid. Zeker als daarmee structureel miljarden euro's kunnen worden vrijgemaakt voor de belangrijke maatschappelijke thema's van vandaag.

Onderbenutting van aardgas en overbelasting van stroom

We hebben in de afgelopen 75 jaar met noeste infrastructurele arbeid twee hoogwaardige fijnmazige energienetwerken aangelegd, met ondergrondse haarvaten waarop tot 2021 elk huis en elk bedrijf in Nederland voor een redelijk bedrag vlot kon worden aangesloten. Die twee netwerken hebben brede welvaart en economische groei in binnen- en buitenland gebracht. Aardgas en elektriciteit heten van oudsher niet voor niets nutsvoorzieningen, publieke basisvoorzieningen voor het algemeen nut van alle burgers en ondernemers. In de afgelopen vijf jaar is dat begrip echter in hoog tempo uitgehold. Het einde van die uitholling is nog niet in zicht.

Het bestaande aardgasnetwerk wordt in toenemende mate onderbenut, en het bestaande stroomnetwerk wordt in toenemende mate overbelast. De kans op stroomstoringen neemt toe, nieuwe netaansluitingen moeten steeds langer wachten, en meer huishoudens gaan gebukt onder energiearmoede. De netwerkkosten voor zowel aardgas als elektriciteit rijzen de pan uit vanwege de irrationele combinatie van beleidsmatige onderbenutting enerzijds en overbelasting anderzijds. Dat is onverstandig, inefficiënt en onnodig duur voor overheden, bedrijven en burgers.

Een fijnmazig landelijk energienetwerk kun je niet in 25 jaar op- of afbouwen. Aanpassingen vergen decennia, en de regering zou de kostbare bestaande en

goedwerkende nutsvoorzieningen steeds optimaal moeten blijven benutten om de kosten ervan zo laag mogelijk te houden. De huidige onderbenutting van het gasnetwerk is volkomen onnodig en ineffectief, net als de overbelasting van het stroomnetwerk.

Ons nationale elektriciteitsverbruik is al twintig jaar hetzelfde, ondanks toenemende aantallen warmtepompen en elektrische auto's. Dat komt deels door een vlucht van bedrijven in een verslechterend industrieel klimaat. Mede daardoor is ons totale energieverbruik in de afgelopen vijf jaar met 13 procent gedaald. Dat lijkt mooi maar dat is het niet, omdat inzakkende industriële bedrijvigheid een belangrijke oorzaak is.

Rampzalige vlucht van essentiële industrieën

De materialen en producten van die industriële bedrijvigheid (staal, aluminium, cement, kunststoffen, meststoffen, voedingswaren, machines, elektronica, textiel, medicijnen) hebben we onverminderd nodig, en we worden daarvoor afhankelijker van import. De buitenlandse productie en logistiek van die import gebeurt zeker niet met minder vervuiling en CO₂-uitstoot dan in eigen land. Natuur en klimaat worden er dus niet beter van. Dat is echter wat sommige politieke partijen kennelijk bedoelen met de 'nieuwe economie': Iedereen in Nederland in een kantoor, met zo min mogelijk industriële en agrarische bedrijvigheid binnen de eigen landsgrenzen.

Kantoorwerk is zeker nuttig en nodig, maar we kunnen in onze prominente buurlanden Duitsland en het Verenigd Koninkrijk met eigen ogen zien dat een overdosis daarvan geen duurzaam florerende economie oplevert. Onze grote wester- en oosterburen laten ons met het verzwakken van hun industrieën tegen wil en dank zien hoe het niet moet. Ook daarmee maakt het kabinet-Jetten echter geen verbinding. De minderheidscoalitie blijkt als het om klimaat en energie gaat vooral bezig met zichzelf, en met het zoeken naar politieke verbinding binnen de Haagse stolp.

Verminderde meeropbrengsten

Kamer en kabinet lijken daarbij te vergeten dat de verbinding met de mensen en bedrijven in binnen- en buitenland veel belangrijker is dan met de medepolitici op het Binnenhof. Dat geldt in elk geval voor het ontsprekende klimaat- en energiebeleid, getuige de recente Pavlov-reactie van minister Van Veldhoven om de

energietransitie voor de zoveelste keer te versnellen. De wereldwijde CO₂-uitstoot blijft intussen al decennia lang gestaag doorgroeien met meer dan een procent per jaar. Toenemende netcongestie, stroomtekorten en energiearmoede bedreigen onze welvaart en economie. Desondanks blijft onze regering tegen de klippen op doordrammen met ondoelmatige elektrificatie, windmolens, zonneparken en biomassa.

We besteden al meer dan tien jaar miljarden euro's aan deze grote klimaatmaatregelen, waarvan iedereen inmiddels kan zien dat ze – conform de wet van verminderde meeropbrengst – steeds minder effect sorteren. Het enige dat de verantwoordelijke minister daarop kan bedenken is om nog meer miljarden uit te geven, met steeds minder CO₂-besparing per uitgegeven euro. Er is helaas weinig meer over van de spreekwoordelijke Nederlandse zuinigheid en nuchterheid, met een gezonde hang naar waarde voor je goeie geld. Geen enkele burger en ondernemer blijft bakken met geld uitgeven aan iets dat al jarenlang steeds minder resultaat oplevert.

Er is ondanks alle belastingmiljarden geen energietransitie

Onze regering blijft dat helaas wel doen. Niemand wordt vandaag beter beschermd tegen de risico's van klimaatverandering dan tien jaar geleden, integendeel. We luiden elk jaar meer noodklokken over extreem weer, hete zomers en zeespiegelstijging. Politici en journalisten blijven proberen ons daarmee bang te maken, en blijven hameren op meer zinloze windmolens en zonnepanelen die steeds vaker moeten worden afgeschakeld vanwege stroomoverschotten en netcongestie. Ze bereiken er voor de bevolking en de democratie die ze dienen niets meer mee.

Ons landelijke energieverbruik blijft intussen voor ruim 80 procent uit fossiele brandstoffen en houtstook komen, ondanks de snelle daling van het verbruik in de afgelopen vijf jaar. Het is een compleet mysterie waarom Kamer en kabinet belastingbetalende burgers en bedrijven zo in de kou laten zitten met het blindelings voortzetten van het huidige klimaatbeleid. Het is een even groot mysterie waarom de verantwoordelijke politici zoveel moeite hebben om in nog altijd één van de rijkste landen ter wereld consensus te bereiken over een rijksbegroting, waarin met gerationaliseerd klimaat- en energiebeleid miljarden

euro's ruimte kan zitten.

Wynia's Week brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, **156 keer per jaar**, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. [Doet u \(weer\) mee?](#) Hartelijk dank!